

Delavska enotnost

Časopis slovenskih delavcev

Ljubljana, 23. decembra 1996 ☆ številka 58/59 ☆ letnik 55 ☆ odgovorni urednik: Ciril Brajer

Dnevi pred novim letom prinašajo med nas vznemirjenost, ne le zaradi slovesa starega leta in vsega, kar smo v njem doživeli, temveč tudi zaradi pričakovanj, slutenj in želja, povezanih s prihajajočim letom.

Del teh misli se zagotovo navezuje tudi na delovno mesto, plačo, odnose med sodelavci in še kom. Kako usodno lahko vse to vpliva na nas, na naše zdravje, življenje! Kako usodno za posameznike je torej vse tisto, s čimer se ukvarjamo sindikati – ne da bi bilo v naših močeh povsem popraviti napake, ki jih naredijo bodisi oblast bodisi delodajalci.

Tudi v sindikatih si zato želimo, da bi nam v novem letu uspelo ohraniti nekatere delavske pravice, ki bi jih delodajalci radi odpravili ali zmanjšali. Želimo, da bi delodajalci spoznali, da zmanjševanje socialnih pravic ni prava pot ne le za delavce, ampak tudi za naše gospodarstvo. Obstajajo države z izjemno majhnimi socialnimi pravicami, toda zaradi tega niso pri njih delovna mesta nič bolj varna kot v državah, kjer imajo relativno visoko raven teh pravic. Zato želimo več razuma pri tistih, ki lahko nujni dialog s sindikati tudi o teh problemih z aroganco zadušijo.

V imenu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije želim vsem delavkam in delavcem srečno in uspešno novo leto.

Dušan Semolič

Vsem bralkam in bralcem želimo prijetne praznike in srečno novo leto!

Kazalo je že, da bi utegnili biti to zadnje med več kot petdesetimi novoletnimi voščili. Nepretrgano izhajanje Delavske enotnosti, slovenskega delavskega časopisa, je namreč dodobra zakoračilo v šesto desetletje.

Toda tudi letos lahko voščimo brez tega bridkega priokusa. Svobodni sindikati so se namreč odločili zaradi težav, v katere je zabredel zdajšnji izdajatelj njihovega časopisa, ustanoviti novo podjetje, ki bo prevzelo to skoraj že častno dolžnost do slovenskega delavstva.

Zato ob najlepših željah:

Nasvidenje tudi v letu 1997!

Uredništvo
Delavske enotnosti

ČE HOČEŠ BITI NAJBOLJŠI, JE POMEMBNA VSAKA PODROBNOST

Rajka Lesjaka, sekretarja ZSSS, smo zaprosili, da je s svojimi sodelavci za zadnje letošnje številko Delavske enotnosti pripravil pregled uspehov svobodnih sindikatov v letu 1996.

Strani 3, 4 in 5

ČAS MIŠIC JE ZA NAMI, ZDAJ JE ČAS ZA RAZUM ČLANI SKEI V PODRAVJU SE ZAVZEMAJO ZA OBLIKOVANJE STAVKOVNEGA SKLADA

Stran 8

ZATEGOVANJE PASOV NAM NE UIDE

Stran 10

BITKA ZA ZDRAVSTVENO KARTICO

Stran 11

sindikalmi
ZAPNIK

Stran 6,7

INVENTURA PRED INVENTURAMI
DELOVNO SLOVO OD STAREGA LETA
TO JE BILA VESELICA!

*Vsem članom, delavkam in delavcem želimo
vesele božične in novoletne praznike,
v prihajajočem letu pa sreče, zdravja,
prijaznega življenja in veliko dobre volje*

*Predsedstvo Zveze
Svobodnih Sindikatov Slovenije*

in

- *Sindikat delavcev državnih in družbenih organov*
- *Sindikat delavcev dejavnosti energetike*
- *Sindikat delavcev finančnih organizacij*
- *Sindikat delavcev gostinstva in turizma*
- *Sindikat gozdarstva*
- *Sindikat delavcev gradbenih dejavnosti*
- *Sindikat kemične, gumarske in nekovinske industrije*
- *Sindikat kmetijstva in živilske industrije*
- *Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva*
- *Sindikat kovinske in elektroindustrije*
- *Sindikat delavcev v kulturi*
- *Sindikat lesarstva*
- *Sindikat obrtnih delavcev*
- *Sindikat delavcev prometa in zvez*
- *Sindikat tekstilne in usnjarsko-predelovalne industrije*
- *Sindikat delavcev trgovine*
- *Sindikat delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti*
- *Sindikat zdravstva in socialnega skrbstva*
- *Sindikat poklicnih gasilcev*
- *Sindikat upokojenecv*

ter območne organizacije ZSSS

– <i>Ljubljana in okolica</i>	– <i>Posavje</i>
– <i>Podravje</i>	– <i>Velenje</i>
– <i>Celje</i>	– <i>Južnoprimorska</i>
– <i>Dolenjska</i>	– <i>Severnoprimorska</i>
– <i>Gorenjska</i>	– <i>Bela krajina</i>
– <i>Pomurje</i>	– <i>Ptuj</i>
– <i>Koroška</i>	– <i>Domžale</i>
– <i>Zasavje</i>	– <i>Grosuplje</i>
– <i>Vipavska dolina</i>	– <i>Idrija</i>

Če hočeš biti najboljši, je pomembna vsaka podrobnost

Piše: Rajko Lesjak

Za nami je leto, ki se zagotovo ne more ponoviti. Ponoviti po dogodkih, po problemih in načinih, kako smo stvari obračali in kako smo jih obrnili. Najin pogovor je v primerjavi z lanskim letom in lansko »inventuro«
dogodkov in naših delovnih zmag za-

gotovo težji, s priokusom, da se pogovarjavo za časopis, ki so ga dogodki pripeljali do vprašanja: biti ali ne biti. Za Zvezo svobodnih sindikatov Slovenije je gotovo prvo. Pojdiva k bistvu. Morda bom kakšne dogodke tudi obšel, a zagotovo ne namenoma.

Ko organizacija slabega pol leta gara za rešitve in predloge dokumenta, ki mu pravimo socialni sporazum, in ko le-tega ob vsej svoji notranji različnosti spravi pod streho in o s tem doseže precej koristi za delavstvo, je njena ambicija, da se ta dokument dosledno uresničuje in spoštuje. To smo takrat iskreno upali in verjeli. Ko pa organizacija trdno verjame v cilje tega sporazuma, tako trdno, da za njegov podpis okličje stavko, in s tem pritiskom podpis tudi doseže, ji ni vseeno, kakšno usodo potem sporazum doživlja. Zato je bilo ravnanje Svobodnih sindikatov Slovenije, s ciljem, da bi obranili in ohranili zapisane pravice, povsem logično in normalno. Ob kršitvi tega sporazuma z odpovedjo splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in kolektivnih pogodb dejavnosti smo organizirali dve izredni konferenci in dva protestna shoda prvič v zgodovini delavskega gibanja pred poslopijem delodajalskih organizacij z jasnim opozorilom, da se bomo če delodajalske organizacije kanijo kršiti in klesti delavske pravice, se bomo na to odzvali s stavkovnim

gibanjem. Tako smo 24. oktobra letos med 12. in 14. uro organizirali opozorilno stavko, v kateri je sodelovalo četrtr milijona delavcev. Vodilo stavke: množični, složni, solidarni, ali lahko bi rekli še drugače: danes stavkam jaz zate, da boš jutri ti zame, se je v stavki v celoti potrdilo. Stavko smo kljub vsem zolenom, ki so nam jih metali pod noge pred njo, med njo in še nekaj časa po njej, izvedli dostojanstveno, pokončno, kulturno, množično. In še posebej pomembno je, da smo med stavko zavarovali ljudi, stroje in naprave in da ni bilo nobenih poškod in izgredov. Leta 1992 smo stavkali zato, da smo ohranili raven delavskih pravic in utrjili sistem kolektivnih pogodb, 24. oktobra letos pa med drugim zato, da bi obranili raven delavskih pravic in sistem kolektivnih pogodb. Stavka je pokazala tudi, da v naši organizaciji nimamo samo dobrih strokovnih argumentov, ampak veliko sindikalno politično moč in dobro organizacijo. To pa za čase, ki so pred nami, pomeni veliko. Ob takem projektu, kot je opozorilna stavka v Sloveniji je možen kak spodrselj, vendar bi bil največji spodrselj, če stavke ne bi organizirali.

Pomembni koraki delavskega gibanja

Za dve uri je delo prekinilo 209.511 članov svobodnih sindikatov, 80.000 pa jih je na zborih delavcev ali s podobnimi organizacijskimi oblikami podprlo stavkajoče in njihove zahteve.

Opozorilno stavko je vodil 4.001 stavkovni odbor, aktivirali pa so 12.966 stavkovnih straž. Bilo je 1.198 zborov, 577 članskih sestankov, opozorilne stavke so tekle v 3.718 podjetjih, družbah in zavodih. Podravske svobodni sindikati so pripravili še javni protestni shod.

Ko naštevam izredne konference in protestne shode, je prav, da spomnim tudi na tisto izredno konferenco ali protestni shod, ko je več kot tisoč delavcev in sindikalnih zaupnikov tekstilne, kovinske, elektrovinskeindustrije, lesarstva, kmetijstva in prede-

lave stekla opozorilo vlado na težave v večini izvozno naravnanih podjetij. Ta protestni shod smo imenovali protest proti politiki vlade, ki reže kruh delavcem v izvozno naravnanih podjetjih.

Ko človek malo dolgočasneje gleda, kaj pomenijo ti prvi koraki sindikalnega delavskega gibanja, ko v treh protestnih shodih zbereš 5000 sindikalnih zaupnikov, da s transparenti in zastavami ter drugimi sredstvi protestirajo proti krčenju in kleščanju delavskih pravic, in ko v stavki sodeluje preko 200.000 zaposlenih članov svobodnih sindikatov, ne moreš mimo upanja, da so to prvi znanilci pokončnosti organizacije oziroma naravnosti sindikata, da ve, da je to njegova vsebina in njegovo poslanstvo. Zato je organiziranje takšnih protestnih shodov pravzaprav naložba v krepitev in pripadnost sindikalni organizaciji. Spraševanje, kaj smo takoj po tem dosegli, je ob tem, da smo dali jasno vedeti, da ne bomo dopustili znižanja praga delavskih pravic, in v luči zakona setve in žetve, da kar seješ tudi žanješ, po moji sodbi odveč. Ali pa drugače: lažje se da odgovoriti, da je v tem razgibanem življenju pač vedno treba kaj dati, da kaj imaš. Samo po sebi se namreč nič ne zgodi. Vsaj v dobro delavstva ne. Ni odveč povedati tudi, pa naj ne zvani kot samohvala, da smo Svobodni sindikati pravzaprav prvi spregledali namero odpovedi splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo in panožnih pogodb.

Globalne sledi

Za slovenski prostor je protest svobodnih sindikatov pred poslopijem gospodarske zbornice gotovo nekaj novega, saj smo prvič protestirali pred delodajalskim poslopijem. V visoko razvitih državah, kjer so industrijska demokracija, kolektivno pogajanje in socialno partnerstvo že tradicionalni, pa bi bili tako umirjeni pohodi, čeprav so bili za nekatere pri nas očitno prehrupni, popolnoma normalni in premalo glasni. Človek se lahko danes, in se ozre nazaj, samo našmeji tistim "sodnikom", ki so takrat sodili in trdili, da je šlo pri vsem tem za politično zaroto in volil-

Piše: Milan Utroša

Soupravljanje Socialni sporazum

Leto, ki se izteka, je bilo na področju uresničevanja soupravljalnih pravic delavcev obdobje uveljavljanja Zakona o sodelovanju delavcev pri upravljanju v praksi, ki zajema

tako usposabljanje članov svetov delavcev in delavskih predstavnikov v nadzornih svetih gospodarskih družb kakor tudi njihovo delovanje pri razreševanju vsakodnevnih problemov v podjetjih.

Preko 400 delujočih svetov delavcev v tistih podjetjih, kjer ima ZSSS svoje člane, dokazuje, da slovenski delavci hočejo biti aktivni sokreatorji takšnih upravljalnih odločitev, ki bodo v prihodnje zagotavljale večjo socialno varnost zaposlenih in odpirale možnosti za zaposlovanje tudi tistim, ki so danes brezposelni. Čeprav se zavedamo, da gre v tem primeru za popolnoma novo področje odnosov med delodajalci in delojemalci in da zaradi tega obojim manjka izkušenj, ne moremo mimo ugotovitve, da mnogi direktorji s svojimi ekipami še zmeraj niso dojeli, da dolgoročno ne morejo biti uspešni, če nimajo tudi na tem področju urejenih odnosov z zaposlenimi. Kljub temu člani svetov delavcev v slovenskih podjetjih z velikim pričakovanjem zrejo v prihodnost, ko bo le morda tudi v naš prostor pridrila nova, v svetu že dosegna, komunikacijska paradigma menedžerjev, ki nedvomno dokazuje, da interno komuniciranje prispeva k poslovni uspešnosti in ne samo k dobremu počutju zaposlenih v podjetju ter da so dokončno minili časi klasičnega avtokratskega vodenja podjetij. Učinkovito soupravljanje pomeni namreč tudi pretok znanja in novih idej v obeh smereh. Nad znanjem pa nima nihče monopola, znanje je v glavah posameznikov in ne le v žepih lastnikov ali menedžerjev na privilegiranih položajih. Pri nas se v pre mnogih primerih na takšen način soupravljanja še zmeraj gleda kot na nepotreben "strošek", ki naj bi se uporabil v "koristnejše" namene.

V državah z razvito industrijsko demokracijo se že dolgo tega ugotovilo, da je stopnja razvosti soupravljanja pomemben dejavnik višje stopnje produktivnosti dela in dostojanstva človeka

na delovnem mestu, ki se kaže v večji uspešnosti poslovanja, vendar je lahko le rezultat pripravljenosti in usposobljenosti tako delojemalke kot delodajalske strani. Mi v ZSSS soupravljanje jemljemo kot izziv, ki tudi delavcem omogoča vpliv in prispeva k boljšim gospodarskim rezultatom naših podjetij. Zato tudi upravičeno pričakujemo, da bodo naši soupravljalni partnerji poleg tehničnih in taktičnih znanj in veščin čimprej obvladali tudi tista, ki jih v svetu imenujejo strateška in upravljalna. Takrat namreč temeljna filozofija slovenskih delodajalcev pri izboljševanju konkurenčnosti slovenskih podjetij ne bodo več le nizke plače delavcev in še nižja raven soupravljanja.

Na 2. kongresu ZSSS smo sprejeli posebno resolucijo z naslovom "V vsako gospodarsko družbo svet delavcev" in vanjo med drugim zapisali, da je uresničevanje sodelovanja delavcev pri upravljanju ena naših prednostnih nalog, zato jo bomo kljub omenjenim težavam dosledno izvajali. Zavedamo se namreč, da uveljavljanje industrijske demokracije ne pomeni le boja za delavske pravice, temveč daje to tudi odgovor na vprašanje, kakšen gospodarski sistem gradimo v Sloveniji. Možna sta le dva odgovora:

– demokratičnega, humanega, v katerem človek spoštuje človeka, v katerem so tudi na delovnem mestu spoštovane človekove pravice, v katerem obstajajo humani medčloveški odnosi, kjer delavec ni le številka v proizvodnem procesu in nenazadnje sistem, v katerem nekaj velja tudi kultura medsebojnega komuniciranja;

– alternativna temu je avtokratski sistem vodenja, kjer je hierarhija edini način komuniciranja, ki poteka le v obliki ukazov in le v smeri od zgoraj navzdol.

Pri našem vključevanju v evropske institucije se na ekonomskem področju pospešeno pripravljamo in naše predpise prilagajamo in ravnana normam, ki veljajo v teh združbah. Hkrati pa poslušamo zgodbe o prevelikih plačah in delavskih pravicah kot oviri za gospodarsko povezovanje. Tistim, ki nam ponujajo Evropo, vendar samo tisti del, ki ustreza njim, želimo tudi ob tej priložnosti povedati, da bomo šli tja skupaj, sicer se lahko zgodi, da bomo vsi capljali na mestu.

Piše: Brane Mišič

V letu 1996 smo z aktivno vlogo ZSSS in sindikatov dejavnosti dosegli, da je bil podpisan in uzakonjen socialni sporazum. Z njegovim podpisom smo dosegli, da so kolektivne pogodbe temeljni in edini instrument politike plač. Na tej podlagi so bile dane osnove, da so bile spremenjene in podpisane nekatere kolektivne pogodbe dejavnosti. Z utrditvijo kolektivnih pogodb kot temeljnega instrumenta politike plač smo dosegli, da se je minimalna plača za normalni delovni čas in ne glede na rezultate dela, kot je to veljalo v preteklosti, morala izplačevati ne glede na sektor, v katerem so zaposleni delavci. Minimalna plača je s podpisom socialnega sporazuma določena v višini 53.500 tolarjev mesečno in se je že na startu povečala za 11 odstotkov. Z uveljavitvijo minimalne plače smo dejansko izboljšali materialni položaj več kot 34.000 delavcev v gospodarstvu in 3.000 delavcev v negospodarsstvu. Določena je tudi zakonska obveznost izplačila prejemkov (regres za prehrano in regres za letni dopust v višini 102.000 tolarjev kot minimalni znesek, ki ga je v uspešnih podjetjih možno povečati do poprečne plače v gospodarstvu). Hkrati je bila izboljšana eskalacija od 0,80 v preteklem obdobju na 0,85 v letošnjem letu.

V socialnem sporazumu je na izrecno zahtevo ZSSS sprejeta priprava naslednjih zakonskih rešitev:

- zakon o jamstvenem skladu, ki sanira 51. in 8. člen zakona o prisilni poravnavi, stečajju in likvidaciji,
- zakon o kolektivnih pogodbah,
- zakon o ekonomsko-socialnem svetu,
- zakon o zaščiti notranjih delničarjev.

Prav tako je bil na zahtevo in s sodelovanjem ZSSS pripravljen poseben separat o zaposlovanju

no prevaro. Za kakšno prevaro le je šlo? Se sindikati ne smejo z vsemi oblikami sindikalnega boja postaviti po robu znižanju delavskih pravic, ki so ga ponujali delodajalci in ki za sindikate in delavstvo pomeni korak k mezdemu delavcu, ki bi za zaščito svojih pravic potreboval samo še zakon o zaščiti delavcev? Stališča Zveze svobodnih sindikatov Slovenije so bila in so popolnoma jasna. Nismo in ne pristajamo na sistem domin. kjer najprej pade prva: splošna kolektivna pogodba za gospodarstvo, nato panožna, in se ustavi pri zadnji: podjetniški. In če pade tudi ta, se vse to nadomesti s pravilniki o plačah, ki jih sprejemajo uprave, ter s pogodbami o zaposlitvi. Kaj bi torej še ostalo delavki in delavcu?

To so gotovo dogodki, po katerih se bo sindikalno leto 1996 še nekaj časa prepoznalo. Ob tej, če ji tako rečemo, sončni plati tega leta je na drugi strani prav gotovo še kaj sence, recimo ta, da nismo uspeli v celoti dvigniti članarine na en odstotek in iz tega odstotka še kaj več dati našemu članu. O tem sem v našem časniku že veliko govoril in tega ne bi ponavljal. Nekaj sence je gotovo tudi v tem, da ob državnozbornskih volitvah, ki se je glasila: boljše nekaj sindikalnih zaupnikov v parlament kot delavstvo pred parlament, ni dala pričakovanih volilnih rezultatov. Se bo pa to leto kazalo tudi s tem, da smo pustili globoke sledi v podjetjih pri uresničevanju zakona o soodločanju delavcev, da smo izobrazili precej delavskega in sindikalnega kadra, da smo bili kreativni pri številnih zakonih, da smo se odzvali v javnosti na sindikalni način, da smo bili mednarodno prepoznavni, in še bi lahko našteval naše delovne zmage. **Tudi delovne zmage imajo na drugi strani delovne poraze. Poraz ne gre neposredno nam, hudo pa zadeva našo organizacijo, in sicer, da iz številnih razlogov nismo uspeli dvigniti nake-lade Delavske enotnosti. Lahko le srčno upam, da bo leto 1997 tudi leto Delavske enotnosti. V letu 1997 bo tudi ta organizacija stara sedem let in takrat v življenju praviloma gremo v prvi razred. V prvem razredu se učenec prepozna, kako je nadarjen, kako se zna učiti, kaj si zapomni, kaj zna, na drugi strani pa spozna, kaj znajo drugi in kaj se lahko nauči od drugih. V to občutljivo leto stopa tudi naša organizacija, zato kaže z njo previdno ravnati, in sicer tako, da se bo prebila do osmega razreda, po novem do desetega, in naprej. To na eni strani pomeni tudi to, da ji v šolsko torbico ne smemo naložiti več, kot lahko nese.**

Predstavniki ZSSS na področju socialne politike v letu 1996

Piše: Lučka Böhmlerová

Varnost in zdravje pri delu

1. V skladu s sklepi 2. kongresa ZSSS so predstavniki ZSSS sodelovali z Zvezo društev varnostnih inženirjev in tehnikov Slovenije pri aktivnostih za ustanovitev državne nagrade za izjemne strokovne dosežke na področju varnosti in zdravja pri delu. Na podlagi določil novega Zakona o ustanovah je bila ustanovljena Fundacija Avgusta Kuharja, katere namen je podeljevanje nagrade Avgusta Kuharja za izjemne dosežke pri napredku stroke varnosti in zdravja pri delu, ki jih opredeljuje ustvarjalnost in inovativnost. Nagrada se imenuje po nestorju slovenskih varnostnih tehnikov in inženirjev iz Raven na Koroškem Avgustu Kuharju (23. 8. 1906 - 17. 10. 1964). Nagrada bo prvič podeljena v oktobru 1997 na državnem srečanju varnostnih inženirjev.

2. Predstavniki ZSSS sodelujejo v tehničnem komiteju za varnost strojev in naprav pri Uradu za standardizacijo in meroslovje Ministrstva za znanost in tehnologijo. Rezultat tega sodelovanja je sprejem dveh novih slovenskih varnostnih standardov o načrtovanju za delavce varnih strojev (SIST EN 292-1 in SIST EN 292-2).

3. Predstavniki ZSSS sodelujejo pri delu Medresorske komisije za ravnanje z nevarnimi snovmi, ki jo je imenovala Vlada Republike Slovenije za pripravo nacionalnih smernic za ravnanje z nevarnimi kemikalijami. Predlog smernic bo pripravljen v prvi četrtini 1997. leta in bo podlaga za nadaljnje aktivnosti, ki bodo povečale varnost zaposlenih na delovnem mestu kakor tudi varnost delovnega in življenjskega okolja.

4. ZSSS je začela sistematično izobraževanje članov svetov delavcev za učinkovito zastopanje interesov zaposlenih pri soupravljanju na področju varnosti in zdravja pri delu.

5. ZSSS je organizirala strokovno izredno močno obiskan posvet o neustreznih, zastarelih in neuskkljenih predpisih o postopkih priznavanja pravic delavcem, ki so zboleli zaradi poklicne bolezni. Ustrezna ministrstva in uradi ter inšpektorati so bili opozorjeni na težave, ki jih imajo delavci, zboleli zaradi poklicne bolezni, kadar uveljavljajo na tej podlagi pravice iz obveznih zavarovanj. Posebej je bilo obdelano tudi vprašanje odškodnin za izgubljeno zdravje. Pri tem je bil analiziran položaj zlasti delavcev Salonita iz Anhovega, ki so zboleli zaradi azbestoze. Posvetu so sledili še dodatni pogovori z ministrom za zdravstvo in dopisi s pozivi udeležencev posveta.

6. Predsednik ZSSS je z dopisom opozoril predsednika Državnega zbora RS na izredno hude posledice dejstva, da Državni zbor več kot leto dni po začetku zakonodajnega postopka za sprejem novega Zakona o varnosti in zdravju pri delu predloga zakona še ni uvrstil na dnevni red.

Obvezno in prostovoljno zdravstveno zavarovanje članov

1. Predstavniki ZSSS v odboru za prostovoljno zdravstveno zavarovanje Slovenije so uveljavljali politiko premij prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, ki zagotavlja stabilno poslovanje enote PZZ Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in kakovostno storitev zavarovancu - našemu članu. Politika višine premij prostovoljnih zavarovanj za doplačila je bila taka, da premije niso bile previsoke in se zato ni ustvarjal dobiček. Na področju zavarovanj za nadstandard pa je bilo načelo raznovrstna ponudba in zviševanje kvalitete zavarovanj. Predstavniki ZSSS so skrbeli predvsem za strogo namensko porabo sredstev iz premij za doplačila in ukrepe, ki so preprečevali prelivanje sredstev iz prostovoljnih zavarovanj za doplačila v nadstandardna zavarovanja. V letu 1996 se je premija za doplačila dvignila izključno 1. 1. 1996 in ostaja enaka tudi v prvem četrtletju 1997. Ohranjena je bila višina popustov za doplačila na krovne pogodbe, sklenjene v letu 1992.

2. Predstavniki ZSSS so v okviru odbora za prostovoljno zavarovanje skupščine ZZZS začeli tudi aktivnosti, da se zagotovi primerno urejanje pravic zavarovancev za doplačila v razmerah, ki jih narekuje novi Zakon o zavarovalnicah. Začel se je postopek za ustanovitev vzajemne zavarovalne družbe za prostovoljno zavarovanje, ki naj bi se razvil iz enote za PZZ Zavoda za zdravstveno zavarovanje. Izbrana je bila ta oblika zavarovalnice, ki zagotavlja za zavarovance najugodnejše oziroma najcenejše zavarovanje. Predstavniki ZSSS bodo skrbeli za to, da bodo predstavniki sindikatov, ki sestavljajo ZSSS, pravočasno seznanjeni s predlogi Zavoda in bodo lahko sooblikovali položaj zavarovancev po 31. 12. 1997, ko se izteče veljavnost krovne pogodbe med ZSSS in ZZZS.

3. Predstavniki ZSSS v skupščini in upravnem odboru Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije so s svojim odgovornim sodelovanjem zagotavljali učinkovito uveljavljanje interesov zavarovancev (članov) pri odločitvah te za socialno varnost članov tako pomembne institucije. Z učinkovito uporabo statutarnih in poslovniških določil jim je uspelo zavriniti ali omiliti predloge ZZZS in delodajalcev, ki so pomenili varčevanje izključno na račun krčenja obsega pravic zavarovancev iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Terjali so razširitev zavarovalniškega nadzora ZZZS nad nedisciplino zavezancev za plačilo prispevkov za obvezno zavarovanje, kar je v letu 1996 med drugim zagotovilo, da se je uredil položaj zaposlenih, katerih delodajalci niso redno plačevali prispevkov (zlasti v zasebnem sektorju). V letnem dogovoru med ZZZS in izvajalci zdravstvenih storitev so bila uveljavljena določila, ki ščitijo pravice zavarovancev pri uveljavljanju zdravstvenih storitev (sankcije za neupravičena doplačevanja storitev, ki so krita z obveznim in prostovoljnim zavarovanjem, vzpostavljanje učinkovitega nadzora, nadzor nad čakalnimi dobami, strategija za krašanje čakalnih dob itd.). Vodilo predstavnikov ZSSS je bilo, da je treba racionalizacijo sredstev za zdravstvo iskati v racionalizaciji organizacije zdravstva in ne na račun ožjenja pravic zavarovancev. Zaradi zahtev predstavnikov ZSSS je Zavod začel aktivnosti, da se dopolnijo koncesijske pogodbe občin z zasebnimi

zdravstvenimi delavci, tako da bi v vseh slovenskih regijah bilo zagotovljeno ustrezno 24-urno zdravstveno varstvo (dežurstva). Na zahtevo predstavnikov ZSSS so bile vse čakalnice v zdravstvenih ordinacijah opremljene s plakati, ki obveščajo zavarovance o njihovih pravicah. Pripravljena je bila vrsta zloženek s še podrobnejšimi informacijami.

4. Predstavniki ZSSS so podprli tudi projekt uvedbe kartice zdravstvenega zavarovanja, ki naj bi v letu 1998 nadomestila sedanje zdravstvene izkaznice. Upamo, da bo projekt izveden kljub zapletom pri financiranju, ki so posledica proračunskih neznank na koncu 1996. leta. Projekt naj bi bil financiran večinoma iz sredstev poslovnega sklada (presežki zavoda iz leta 1993) in ne na račun višjih prispevkov in premij v letu 1997. Na pobudo predstavnikov ZSSS bo del tega projekta (in letnega dogovora 1996/97) tudi promocija donatorstva organov (dializa enega ledvičnega bolnika stane na leto 55.000 DEM. Pri tem pa ima bolnik nekvalitetno življenje. Presaditev ledvice je uveljavljen poseg, po katerem bolnik živi normalno življenje.).

5. Predstavniki ZSSS so v organih upravljanja Zavoda skrbeli za to, da se je Zavod takoj odzival na vse težave, ki so spremljale uvedbo nove liste zdravil in novih standardov tehničnih pripomočkov. Težave so bile odpravljene v nekaj tednih tudi zaradi sodelovanja predstavnikov ZSSS.

6. V letu 1996 je Državni zbor opravil drugo obravnavo predloga "Plana zdravstvenega varstva Republike Slovenije - zdravje v Sloveniji do leta 2000". Svet ZSSS je v letu 1995 ugotovil, da je vlada poslancem poslala besedilo predloga plana, ki je obvezovalo k izrednemu ne le oženju, ampak celo črtanju pravic iz obveznega zdravstvenega zavarovanja. Svet je poslancem predlagal, naj zaradi povesem novih elementov znova opravijo načelno razpravo prve obravnave predloga. Predloga poslanci niso sprejeli, sprejeli pa so večino amandmajev, ki jim jih je nato predlagalo Predsedstvo ZSSS. Na ta način je bila bistveno zmanjšana verjetnost za delavce nesprejemljivih zakonskih sprememb po sprejemu plana. Tretjo obravnavo bo moral opraviti Državni zbor v novi sestavi, kar pomeni, da bo tudi v naprej potrebno pozorno spremljanje oblikovanja tega za delavce izredno pomembnega dokumenta.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

1. Zaradi skokovitega naraščanja dolgotrajne brezposelnosti v stečajih odpuščenih delovnih invalidov je bila pozornost predstavnikov ZSSS v organih upra-

Uresničevanje sistema izobraževanja v ZSSS

Piše: Vanda Rešeta

Družbene spremembe na področju lastninenja podjetij in uvedba soupravljanja ter druge spremembe sistemske zakonodaje, ki zadevajo gnotni in socialni položaj delavcev, so pred sindikat postavile nove naloge tudi na področju izobraževanja.

Ker je izobraževanje ena temeljnih funkcij sindikatov, smo se v ZSSS v tem

letu resno lotili izvajanja novega sistema izobraževanja v ZSSS.

Izobraževalni programi so prilagojeni današnjim razmeram dela sindikata. Udeleženci izobraževalnih seminarjev dobijo poleg teoretičnih tudi veliko praktičnih znanj, ki jih potrebujejo v novih pogojih dela.

V letošnjem letu smo izvedli največ izobraževalnih seminarjev s temo "Učinkovito soupravljanje". Namenjeni so teoretičnemu in praktičnemu usposabljanju članov svetov delavcev in sindikalnim zaupnikom na področju soupravljanja.

Poleg navedenega smo v Zvezi izvajali tudi seminar s temo "Delavski predstavniki v nadzornih svetih gospodarskih družb". Teh seminarjev so se poleg predstavnikov delavcev v nadzornih svetih udeležili tudi številni sindikalni funkcionarji sindikatov dejavnosti in območnih organizacij ZSSS.

Za funkcionarje in strokovne delavce Zveze, sindikatov dejavnosti in območnih organizacij pa je ZSSS organizirala tudi šestdnevni seminar "Uspešna komunikacija in nastopanje v javnosti". Cilj seminarja je bil spoznati osnovne zakonitosti medosebne in poslovnega komuniciranja ter izpopolniti govornespretnosti. Namenjen je bil funkcionarjem in strokovnim delavcem Zveze, sindikatov dejavnosti in območnih organizacij ZSSS.

Seminar "Učinkovito soupravljanje" je ZSSS samo v SIC Radovljica organizirala enkrat mesečno. Zaradi velikega zanimanja za usposabljanje članov svetov delavcev in tudi sindikalnih zaupnikov za ta izobraževalni seminar smo tridnevne seminarje s to temo organizirali tudi na sedežih nekaterih območnih organizacij ZSSS in v nekaj večjih podjetjih.

Seminar za usposabljanje delavskih predstavnikov v nadzornih svetih gospodarskih družb (organiziran je bil v dveh delih po dva dni) smo organizirali dvakrat. ZSSS ga je razpisal še za usposobitev tretje

e kipe v novembru in decembru letos, vendar zaradi premajhnega števila prijav ni bil izveden.

Razpisan, a prav tako je bil neizveden, seminar "Kako sklepamo participacijski dogovor in rešujemo spore med svetom delavcev in delodajalcem". Namen seminarja je bil teoretično, predvsem pa praktično usposobiti članesvetov delavcev za sklepanje teh dogovorov ter predstavitev reševanja sporov med svetom delavcev in delodajalcem.

Izobraževalne seminarje s področja soupravljanja je Zveza izvajala s predavatelji iz vrst ZSSS, preostale programe pa s tujimi izvajalci.

Načrtovani izobraževalni seminarji ZSSS so bili predvsem od septembra do konca tega leta zelo ambiciozno zastavljeni. Zaradi objektivnih razlogov je ZSSS ni uspela izvesti načrtovanega seminarja s področja delavskega delničarstva in temeljnega programa za sindikalne zaupnike.

Anketni odgovori udeležencev seminarjev kažejo zadovoljive rezultate tako glede zasnovanih vsebin posameznih seminarjev, gradiv, metod dela, predavateljev in organizacije seminarjev. Opozarjajo pa tudi na potrebo po razširitvi nekaterih vsebin s področja usposabljanja članov svetov delavcev in delavskih predstavnikov v nadzornih svetih gospodarskih družb. Te želje udeležencev seminarjev bomo pri organiziranju izobraževalnih seminarjev v prihodnjem letu upoštevali.

vljanja Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje usmerjena v ukrepe, ki naj bi spodbujali zaposljivost le-teh. Dosegli so, da se je povečalo število tistih delovnih invalidov, ki so deležni poklicne rehabilitacije iz sredstev ZPIZ. Hkrati so bili uvedeni novi kriteriji pri delitvi sredstev za razvoj invalidskih podjetij, ki prav tako spodbujajo zaposlovanje brezposelnih delovnih invalidov. Dosežena je bila nova praksa ZPIZ na področju izplačevanja denarnih nadomestil delovnim invalidom, ki so zaposleni pri nesolventnih delodajalcih.

2. Prioriteta dela predstavnikov ZSSS v skupščini in upravnem odboru ZPIZ je bilo redno izplačevanje vseh denarnih prejemkov upokojencem in invalidom. Glasovali smo za strogo namensko uporabo sredstev za pokojninsko-invalidsko zavarovanje. V skupščini

smo terjali poročila o ažurnosti reševanja postopkov uveljavljanja pravic zavarovancev (članov).

3. Predsedstvo ZSSS in strokovna služba sta pozorno spremljala nastajanje izhodišč za reformo pokojninskega in invalidskega zavarovanja v okviru določil socialnega sporazuma za leto 1996. Sindikati dejavnosti so bili obveščeni o temeljnih smereh načrtovane reforme. Razprava na organih ZSSS pa je bila tempirana na čas po splošnih volitvah 1996, konstituiranju novega državnega zbora in izvolitvi nove vlade. Kljub temu se je že začelo spontano intenzivno seznanjanje z izhodišči reforme na zborih sindikatov in območnih organizacij. Predstavniki ZSSS so se o načrtovani reformi posvetovali na različnih mednarodnih posvetih s predstavniki sindikatov v zahodno- in vzhodnoevropskih državah.

Javnost dela ZSSS

V Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije smo v letošnjem letu javno predstavili svoje poglede in predloge o nekaterih zakonskih osnutkih in predlogih, ki so bili v razpravi v parlamentu, in tudi o številnih dogodkih in vprašanjih, povezanih z ekonomsko in socialno varnostjo zaposlenih.

Na petindvajsetih novinarskih konferencah smo govorili o teh vprašanjih: odnosu ZSSS do košarice življenjskih stroškov, predlogih ZSSS v zvezi z dopolnitvijo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki se nanaša pogoje upokojevanja, aktivnosti ZSSS na področju uresničevanja soupravljalnih pravic delavcev ter predstavili brošuro Učinkovito soupravljanje, ki je nastala s pomočjo Pharovega programa za demokracijo, predlogih za zagotavljanje pravic delavcev v podjetjih, kjer se pojavlja nezmožnost izplačil, stališč ZSSS do predloga Zakona o jamstvenem skladu Republike Slovenije, naših ugotovitev o razmerah v zdravstvu in stališčih do Plana zdravstvenega varstva do leta 2000, problematiki ekološke sanacije poslovnega sistema Salonit Anhovo ter predstavili poročilo ZSSS o pravni varnosti delavk in delavcev v lanskem letu in konkretne probleme, ki se pojavljajo pri tem.

V prvem delu letošnjega leta smo sklicali kar nekaj novinarskih konferenc, na katerih smo novinarje seznanili z odnosom in predlogi ZSSS do socialnega sporazuma za leto 1996. Že v začetku leta smo novinarjem predstavili predlog vsebine socialnega sporazuma, ki smo ga pripravili v svobodnih sindikatih, jih nato informirali o rezultatih pogajanj ter jih seznanili s predlogom ZSSS o separatu socialnega sporazuma o zaposlovanju. V sklepnem delu pogajanj, ko je morala Zveza svobodnih sindikatov Slovenije zaradi zastoja v pogajanjih zagroziti s splošno opozorilno stavko, pa smo novinarje seznanili s pripravami na to stavko.

V drugi polovici letošnjega leta so bile informativne aktivnosti ZSSS usmerjene v seznanjanje javnosti s stališči do odpovedi Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, v pripravah na splošno opozorilno stavko ZSSS in po njej pa smo sklicali kar nekaj novinarskih konferenc, na katerih smo novinarje seznanili z vsebinskimi in organizacijski pripravami na stavko, kasneje pa z oceno opozorilne stavke.

Poleg organiziranja novinarskih konferenc smo se tudi letos javno odzivali

na posamezne dogodke. Že v začetku januarja smo pozvali vse pristojne organe, da je treba nujno sprejeti zakon o minimalni plači do izteka dogovora o politiki plač, to je do konca marca 1996. Z javno izjavo smo dvakrat solidarnostno podprli stavkajoče novinarje na RTV Slovenija, izrazili vso podporo opozorilni stavki zaposlenih v vzgoji in izobraževanju ter stavkovnemu odboru SKEI Koncerna Litostroj. Javno smo pozvali Vlado RS in Državni zbor RS, naj v duhu socialnega partnerstva rešita probleme, ki so februarja nastali v zvezi s pokojninami, in podprli upokojenke in upokojence, ki so se zbrali na protestnem shodu pred parlamentom v Ljubljani.

S posebno informacijo smo javnost seznanili z organizacijo več kot 30 prvomajskih prireditev, ki jih je na tradicionalnih krajih organizirala ZSSS in katerih se je tudi letos udeležilo več stotisoč delavk in delavcev, hkrati pa smo medijem posredovali tudi seznam letošnjih dobitnikov najvišjega priznanja ZSSS - plaket SSS.

Medijem smo poslali tudi vsebinsko informacijo o pogovorih vodstva ZSSS z novim ministrom za delo, družino in socialne zadeve ter v njej poudarili naše zahteve, ki so bile v zvezi s socialnim sporazumom predstavljene ministru. V zvezi z zakonskim predlogom o lastnini ZSSS smo medijem posredovali pismo, ki ga je predsednikoma parlamenta in vlade naslovil generalni sekretar Evropske konfederacije sindikatov. Ta je obe instituciji pozval, naj se ne vmešavata v pogajanja med sindikati, ter samostojni sestavek sekretarja ZSSS, v katerem je opredeljen odnos ZSSS do tega zakona.

Po zbornični odpovedi Splošne kolektivne pogodbe za gospodarstvo, je bilo medijem poslanih kar osem izjav za javnost, novinarje pa smo sproti seznanjali tudi s sklepi in stavkovnimi zahtevami, ki so bili sprejeti na izrednih konferencah ZSSS ter Svetu ZSSS.

Na koncu naj omenimo še medijsko zelo odmevne posvete in okrogle mize, ki jih je letos organizirala ZSSS in na katerih smo sindikalisti in strokovnjaki obravnavali različne teme: o postopkih, povezanih z diagnozo poklicne bolezni v Sloveniji, ter o pravicah delavk in delavcev, povezanih s poklicno boleznijo, o prednostih in pomanjkljivostih članstva v Evropski uniji, še posebej z vidika zaposlenih in sindikatov, ter o delovski participaciji v Evropi in Sloveniji.

Piše: Pavle Vrhovc

različnih področjih sindikalnega dela. V pripravah na oblikovanje zakona o organizaciji in zaščiti notranjih delničarjev smo organizirali krajši seminar, na katerem je strokovnjak britanskega sklada Jim Conway Foundation govoril o njihovih izkušnjah na tem področju.

Večletno vsebinsko bogato sodelovanje z Nemško sindikalno zvezo za Bavarsko se je letos nadaljevalo z obiskom predsednika DGB Bavarske v Ljubljani. Predstavniki ZSSS je ob tej priložnosti seznanil z nemškimi sindikati in socialni politiki, delegacija ZSSS pa se je v pogovorih z bavarskimi strokovnjaki v Münchnu seznanila z nemškim pokojninskim sistemom in zakonodajo.

Uspešno se je nadaljevalo tudi delo v Medregijskem sindikalnem svetu Slovenije in Furlanije - Julijske Krajine. V okviru tega sveta smo organizirali medijsko zelo odmevno prvomajsko srečanje vodstev ZSSS in Konfederacije sindikatov 90 Slovenije ter CGIL, CISL in UIL Furlanije - Julijske krajine na Fernetičih, posvetovanje o pojavih abzesteze v obmejnih krajih v Gorici, več sestankov pa je bilo namenjeno tudi pripravi na sklenitev regionalnega pakta o gospodarskem in kulturnem sodelovanju ter razvoju infrastrukture med Gorico in Novo Gorico.

Mednarodna dejavnost

V letošnjem letu je bilo kar nekaj kongresov mednarodnih sindikalnih organizacij ter sindikalnih konfederacij posameznih držav. Tako se je na povabilo generalnega sekretarja Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov - ICFU predsednik ZSSS udeležil njihovega kongresa, v Bruslju. Sekretar ZSSS se je udeležil kongresa Zveze neodvisnih sindikatov Rusije v Moskvi, predstavniki ZSSS pa so se udeležili tudi kongresov Generalne konfederacije dela Italije - CGIL v Rimu, Sindikata upokojencev Italije - CGIL, regionalnih kongresov CGIL Furlanije - Julijske krajine in Benečije ter madžarske Lige.

ZSSS je imela letos večje število bilateralnih srečanj s sindikalnimi organizacijami, z nekaterimi pa je prvič vzpostavila stike. Tako se je vodstvo ZSSS v Ljubljani prvič srečalo s predstavniki Generalne konfederacije dela Grčije, delegacija ZSSS pa se je nato udeležila prve balkanske sindikalne konference v Atenah. Na krajšem obisku v Sloveniji je bila delegacija Zveze samostojnih sindikatov Črne gore,

nato pa je delegacija ZSSS, kot prva slovenska delegacija, obiskala Črno goro. Vodstvo ZSSS se je pogovarjalo z novim predsednikom Zveze samostojnih sindikatov Hrvaške in njegovimi sodelavci v Karlovcu, nato pa so bili v SIC Radovljica pogovori s predstavniki ZSSH o sindikalnih izobraževalnih sistemih. Vsebinsko bogato je bilo tudi srečanje vodstev ZSSS in Nacionalne konfederacije sindikatov Madžarske - MSZOSZ v Lendavi. Delegacija ZSSS se je v Rimu srečala z generalnim sekretarjem Generalne konfederacije dela Italije - CGIL in njegovimi sodelavci, bila pa je tudi gost CNEL-a. Na povabilo predsednika Nemške zveze sindikatov - DGB se je predsednik ZSSS udeležil pogovorov o migracijskih in begunskih vprašanjih ter o bodočem bilateralnem sodelovanju, ki so bili v Nemčiji, delegacija ZSSS pa je tudi vrnila obisk Avstrijski zvezi sindikatov - Regionalni organizaciji Štajerske v Gradcu.

V letošnjem letu so predstavniki ZSSS sodelovali na številnih konferencah, posvetovanjih in okroglih mizah, kamor so jih povabile sindikalne or-

ganizacije posameznih držav ali institucije. Tako so predstavniki ZSSS z vsebinskimi prispevki sodelovali na okrogli mizi o delavskem delničarstvu, ki jo je organizirala Zveza sindikatov Makedonije, na okrogli mizi z naslovom "Hrvaška kot socialna država", ki jo je organizirala Zveza samostojnih sindikatov Hrvaške, "Evropskem razgovoru 96" s temo Industrijski odnosi v Evropi - soupravljanje in delavska participacija, ki je bil v Duisburgu, na konferenci o sindikalnih izobraževalnih sistemih v državah Srednje in Vzhodne Evrope, ki je bila v Sofiji, posvetu o sindikalnih vidikih približevanja držav Srednje in Vzhodne Evrope Evropski uniji, ki je bil v Bratislavi, in posvetu o programih poklicnega izobraževanja Leonardo, ki je bil v Berlinu.

V sodelovanju z Evropsko konfederacijo sindikatov je ZSSS organizirala zelo odmevno okroglo mizo v Ljubljani z naslovom Slovenija in Evropska unija, jeseni pa v sodelovanju z nemškim skladom Hans-Böckler-Stiftung še okroglo mizo s temo Delavska participacija v Evropi in Sloveniji. Organizirali smo tudi večdnevni seminar za skupino 25 sindikalnih zaupnikov Zveze samostojnih sindikatov Črne gore v SIC Radovljica, kjer smo jih seznanili z nalogami svobodnih sindikatov na

23. decembra 1996

Sindikalna lista

Prvi del	december 1996
1. Dnevnice	
- cela dnevna (nad 12 do vključno 24 ur odsotnosti)	3.500,00
- polovična dnevna (nad 8 do 12 ur odsotnosti)	1.750,00
- znižana dnevna (od 6 do 8 ur, če se potovanje začne dve uri pred začetkom delovnega časa in konča dve uri po njem)	1.218,00
2. Kilometrini (od 26. 7. 96 dalje)	24,84
3. Ločeno življenje	48.416,00
4. Prenočišče - Povračilo stroškov prenočevanja do višine zneska po predloženem računu, ki ga odobri delodajalec	
5. Regres za prehrano	12.204,00

Drugi del
V drugem delu objavljamo povprečno plačo za obdobje julij-september 96 kot osnovno za uveljavljanje pravic iz neposredne skupne porabe. Povprečna plača v preteklih treh mesecih v gospodarstvu Slovenije znaša 78.281 SIT.

1. Jubilejne nagrade	
- za 10 let	39.141,00
- za 20 let	58.711,00
- za 30 let	78.281,00
2. Nagrada ob upokojitvi	234.843,00
3. Solidarnostne pomoči	78.281,00
Vir: Zavod RS za statistiko	Strokovna služba ZSSS

Opomba:
Objavljena višina nagrade ob upokojitvi je rezultat kolektivnega pogajanja. Sprejeta sprememba uredbe Vlade RS o stroških, ki se priznavajo kot odhodek (Ur. l. RS, št. 7/95), pa omogoča to nagrado do višine treh bruto plač v gospodarstvu RS.

Dopolnilni podatki
V skladu z zakonom o izvajanju socialnega sporazuma za leto 1996 (Ur. l. RS, št. 34/96) v sindikalni listi objavljamo podatke, potrebne za izvajanje sporazuma:
1. Minimalna plača za mesec oktober, november in december 1996 55.061 SIT
2. Regres za letni dopust je v uspešnih podjetjih možno izplačati do višine povprečne plače v gospodarstvu za zadnje 3 mesece v bruto znesku; povprečna plača v bruto znesku za obdobje julij-september znaša 122.041 SIT
Strokovna služba ZSSS

KAJ DELAJO

V republiških odborih

Sindikat poklicnih gasilcev

Nazadnje vendarle sklepni

Tako svet sindikata poklicnih gasilcev kot tudi nadzorni odbor sta se v začetku decembra ponovno sestala, saj prejšnji seji nista bili sklepni in ni bilo mogoče ničesar sprejemati. Predsednik Bogdan Godnič je poročal o pogovorih, ki jih je imel na Gasilski zvezi Slovenije in na Republiški upravi za zaščito in reševanje, kjer jim je predstavil delo konference v Romuniji in evropsko listino pravic poklicnih gasilcev. Sekretar pa je na svetu poročal o aktivnostih glede nadaljnje usode pogajanj o splošni kolektivni pogodbi. Sprejeto je bilo finančno poročilo o poslovanju in sklepi nadzornega odbora v zvezi s planiranjem stroškov v naslednjem letu. Zakasnelo smo obravnavali tudi analizo organiziranosti sindikata v posameznih enotah in izvajanja kolektivne pogodbe gasilcev. Ugotovili smo izrazito slab položaj v Ravnan, Lendavi in Ilirski Bistrici.

Dve ekipi ZGRD Maribor se bosta udeležili gasilske olimpijade 1997 na Danskem. Zanimanje za to je tudi v Novi Gorici, a težko bo zagotoviti zadostna finančna sredstva. Predstavniki iz Novega mesta je navedel nekaj težav, ki jih rešujejo skupaj z območno organizacijo, iz Lendave pa so poročali o zahtevah vodstva za spremembo delovnega časa poklicnih gasilcev, s katerimi pa se ne strinjajo. Govor je bil tudi o poenotenju službenih izkaznic. Predlagali smo dopolnitev nadzornega odbora s predstavniki iz Celja, Maribora in Novega mesta.

Na koncu smo si vsi zaželeli srečno novo leto. Veselo praznovanje ter zdravja in uspehov v letu 1997 želi vodstvo sindikata tudi vsem članom, sodelavcem in prijateljem.

Miloš Mikolič, sekretar

Sindikat komunalnega in stanovanjskega gospodarstva

Poziv dobili tudi - detektivi

V decembru so se sestali komisija za organizacijo, statut in kadre, odbor služb za zasebno varovanje, sindikalni zaupniki iz teh podjetij in republiški odbor sindikata dejavnosti. Glavna tema obravnav so bile aktivnosti, povezane z ohranitvijo pravic iz kolektivne pogodbe, in naša udeležba v splošni opozorilni stavki. V njej je sodelovalo približno 3.500 naših članov v 61 organizacijah, kar je približno polovica vseh. Čeprav smo postavili svojo posebno stavkovno zahtevo, naj vse občine obravnavajo pristop k panožni kolektivni pogodbi, smo v tem času dobili le 11 novih pristopnih izjav. Približno prav toliko predstavnikov občin se nam je telefonsko oglasilo in izjavilo, da nimajo komunalnih podjetij in zato ne mislijo podpisati kolektivne pogodbe. Da to kaže na nerazumevanje problema, je mila ocena...

Podpora pobudi o ustanovitvi sindikata varnostnikov in detektivov bo imela dolgoročne posledice. Pobudnik Viktor Balažič je uspel za to idejo pridobiti vodstvo ZSSS in tudi naše organe ROS, komisijo in sindikalne zaupnike teh podjetij. Zaposlene v teh službah bomo po novem letu pozvali k vključitvi v sindikat.

Vsem sindikalnim zaupnikom, sodelavcem in prijateljem želimo živahno praznovanje in uspešno, zdravjo in zadovoljno novo leto 1997.

Miloš Mikolič, sekretar

To je bila veselica!

Tudi v Domu sindikatov Slovenije sta zadnja dva tedna minila v znamenju takšnih ali drugačnih poslavljanj. Eni so se od starega leta, drugi od Delavske enotnosti, tretji... Najprisrčnejše med vsemi pa je bilo gotovo slovo od Iva Migliča, ki se je po 22 letih »s težkim srcem«, a še vedno živahnim korakom odpravil v pokoj. V Dom sindikatov je prišel leta 1974; do leta 1977 je bil pomočnik generalnega sekretarja RS ZSSS, od leta 1977 do 1982 tajnik strokovnopolitičnih služb RS ZSSS (ali vodja delovne skupnosti, po domače), od leta 1982 do 1986 predsednik medobčinskega sveta ZS ljubljanske regije, zadnjih deset let pa sekretar republiškega odbora sindikata delavcev energetike oz. SDE Slovenije. Njegove številne sodelavce je ob slovesu kajpak zanimalo, kako je mogoče kljub tolikšnim odgovornim funkcijam v pokoj brez sivih las, drugi so mu »svetovali«, kaj naj poslej počne ali česa naj se pazi (kot na sliki tajnica Sinlesa Majda Spruk-Traven) itd. Miglič je vse to kajpak sprejemal s nasmeškom, saj dobro ve, kako se da priti med »sive panterje«, ne da bi si zato belil lase...

(D. K.; foto: Sašo Bernardi)

sindikalni

DELOVNO SLOVO OD STAREGA LETA

Zadnja seja predsedstva Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije v tem letu je potekala v zelo temperamentnih dialogih. Na dnevnem redu so bile nekatere pomembne točke, o katerih so se kresala mnenja prisotnih in iskale ustrezne nadaljnje poti.

Odpoved SKP in PKP zahteva sicer usklajeno delovanje vseh sindikatov, vendar ob tem nastajajo problemi na področju panožnih KP. Razlog za to je odklanjanje dialoga na delodajalski strani oziroma pri zborničnem Združenju za turizem in gostinstvo, ki meni, da mora biti najprej rešen problem na področju SKP. Šele nato pridejo na vrsto panožne KP.

Kaže, da naši pogajalski partnerji žal pozabljajo, da je panožna KP samostojen akt, sklenjen med pogajalskimi partnerji na osnovi 114. člena Zakona o delovnih razmerjih, in da bi morali v skladu s 116. členom istega zakona storiti več kot to, da nas v odgovor na naše zahteve obveščajo o tem, da naj počakamo na razplet dogodkov s SPK.

Predsedstvo je ocenilo, da bo treba zaradi neodzivnosti naših pogajalskih partnerjev in poteka dogodkov na področju SKP takoj nadaljevati načrtovane aktivno-

sti v okviru Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije.

Na seji so se prisotni seznanili z odzivom nekaterih članov upravnega odbora Združenja za turizem in gostinstvo pri GZS, prizadetih zaradi objave njihovih imen v Delavski enotnosti. Objava se je nanašala na člane upravnega odbora, ki so glasovali za odpoved KP. Po izjavah prizadetih direktorjev, ti v času glasovanja niso bili prisotni oziroma niso glasovali za predlog odpovedi KP. Predsedstvo se je sklenilo navedenim direktorjem v Delavski enotnosti javno opravičiti.

Dokaj burna je bila razprava o sodbi časopisa Delavska enotnost oziroma o ustanovitvi nove družbe, ki bi Delavsko enotnost izdajala v prenovljeni obliki. Predsedstvo je bilo enotnega mnenja, da sindikati svoje glasilo potrebujejo, vendar je potrebno pred dokončno odločitvijo o soudeležbi

temeljito preveriti vsa izhodišča in osnove, na katerih bo ustanovljena nova družba, da se ne bi ponovila sedanja zgodba.

Člani predsedstva so bili med drugim seznanjeni s predvidenim financiranjem dveh seminarjev za sindikalne in delavske zaupnike v začetku prihodnjega leta. Denar za to naj bi dal mednarodni sindikat IUL. Prav tako je bila

podana informacija o srečanju sindikatov članov EAL-IUL v Poreču in predvidenem srečanju s sindikatom GiT Hrvaške, dne 16.

17. decembra v Poreču. Kljub časovni stiski je predsednik Iztok Bratož ob zaključku seje prisotnim nazdravil in zaželel vse najboljše v letu, ki pred nami.

Brez zamere!

V poročilu s 1. izredne konference Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije (SGiT), objavljenem v Delavski enotnosti št. 49/50, so bila objavljena imena direktorjev članov upravnega odbora Združenja za turizem in gostinstvo Slovenije, ki naj bi glasovali za odpoved kolektivne pogodbe dejavnosti gostinstva in turizma Slovenije. Informacija je bila podana na osnovi zapisnika navedenega upravnega odbora.

Med imenovanimi so bili tudi direktorji: Ivan Konečnik (GP Kozjak, Radlje), Jerko Čehovin (HOT, Postojna) in Mihael Zver (GP, Trbovlje).

Po izjavah navedenih, le-ti v času glasovanja niso bili na seji in zato niso glasovali za odpoved kolektivne pogodbe. Glede na navedena dejstva se predsedstvo SGiT prizadetim opravičuje za neželjeno napako v informaciji, do katere je prišlo zaradi nepopolnih podatkov.

Ob tej priložnosti želi predsedstvo SGiT vsem zaposlenim v gostinstvu in turizmu srečno in uspešno novo leto.

Ivan Juršek, sekretar

INVENTURA PRED INVENTURAM

December zavoljo obilice dela za trgovce sicer ni najprimernejši mesec za kakšno poglobljeno razpravljanje, se pa za predstavnike njihovega sindikata vendarle spodobi, da potegne črto pod iztekajočim se letom in opravijo inventuro. Približno s temi besedami je predsednica Kristina Antolič začela zadnjo sejo republiškega odbora Sindikata delavcev trgovine Slovenije (SDT) v letošnjem letu, ki je kljub delovnemu značaju minila v prijetnem vzdušju.

Za dobro razpoloženje je pravzaprav že uvodoma poskrbel sekretar Sandi Bartol, ko je pregled dela v letošnjem letu začel s podatkom, da je SDT tretji najmočnejši sindikat pod okriljem ZSSS in da se njegove vrste še širijo. Po splošni opozorilni stavki je namreč vanj vstopilo prek 600 novih članov, do še večjega »navala« pa utegne priti že kmalu po novem letu, ko bo zaradi »evropskih sprememb pri statističnih klasifikacijah dejavnosti trgovina razširila svoj doseg« delokrog tudi na različne serviserje, farmacevte itd. (o čemer smo podrobneje poročali v prejšnji številki).

Ker si je SDT priboril ugled, ki ga bo treba poslej vsaj braniti, če že ne utrjevati, je Bartol v nadaljevanju naštel nekaj »strateških« usmeritev, s katerimi naj bi v prihodnjem letu sledili temu cilju. Tako bo SDT vztrajal pri ohranitvi kolektivne pogodbe in z njo doseženih pravic delavcev,

poglobljal socialno sporazumevanje in pripravljen dočakal velike organizacijske spremembe, ki jih zahteva »evropska« klasifikacija dejavnosti. Prav zaradi tega zadnjega že pripravljajo nov statut SDT, tako da naj bi bil na skupščini v marcu 1997 že goden za sprejem. Ob vsem tem pa seveda ne bodo pozabili na številne druge »podrobnosti«, ki so iz takšnih ali drugačnih razlogov ostale na pol poti. Na pravilnik o obratovalnem času, denimo, ki je obstal v predalu ministra Deželaka...

Tudi predsednik ZSSS Dušan Semolič je svoj pozdravni nagovor navezal na jesensko splošno stavko, ki je bila očitno zadetek v polno, saj je po njej začelo naraščati članstvo tudi v drugih sindikatih pod okriljem Zveze. To ter javnomnenjske raziskave in »diametralen obrat« nekaterih sindikalnih central ima za dokaz, da so na pravi poti. Nadaljnja »hoja« po njej pa bo gotovo po-

suta s trnjem, zato je opozoril, da bo moralo biti članstvo konec maja najbrž spet pripravljeno na kakšno splošno stavko. Sindikate čaka pomembno delo še na področju pokojninske zakonodaje in nič manj naporno pri sprejemanju novega zakona o delovnih razmerjih.

»Ker sem pa Primorec, bi greh, če vam ob tej priložnosti ne bi nazdravil,« je svoj »priskok« na zadnji letošnji seji republiškega odbora SDT sprejel Dušan Semolič. In po vseh dvorani Doma sindikatov je cingljalo...

SINDIKAT DELAVCEV TRGOVINE SLOVENIJE
Republiški odbor

Datum: 19.12.1996
Štev: 153/96

Sindikalna zaupnica!
Sindikalni zaupnik!

Tudi na ta način se ti želiva ponovno zahvaliti za tvoj trud in velik prispevek, ki si ga kljub zadolžitvi na delovnem mestu uložil(a) v sindikat.

Tvoje delo je odločilno uplivalo, da smo zaenkrat ohranili obstoječe kolektivne pogodbe in v njih opredeljene pravice delavcev.

Opravljeno je bilo veliko dela, zasluga gre nedvomno tudi tebi.

Leto, ki je pred nami ne bo nič lažje. Prepričano sva, da smo v iztekajočem letu v Sindikatu delavcev trgovine Slovenije pokazali in dokazali, da se znamo v odločilnem trenutku organizirati. Tako bomo, če bo potrebno, storili tudi v naslednjem letu.

Za sodelovanje v letošnjem letu se ti zahvaljujemo.

Voščiva ti vesele božične praznike, v letu 1997 pa veliko zdravja, osebnih sreč in zadovoljstva.

Sekretar
Sandi Bartol

Predsednica
Kristina Antolič

POMOŽNI GRADBENI DELAVEC ZA 188 TOLARJEV NA URO

Z začetkom koledarske zime se bo končala tudi letošnja gradbena sezona. Da bi izvedeli, kaj je prinesla gradbenim delavcem v Podravju, smo se pogovarjali s sekretarko tamkajšnjega območnega odbora Sindikata delavcev v gradbeništvu Brako Jurak.

»Gradbena podjetja v Podravju še vedno močno občutijo posledice krize, čeprav je v slovenskem gradbeništvu nasplah že mogoče zaznati konjunkturo. V Mariboru in drugih občinah v Podravju je bilo na začetku devetdesetih let v gradbeništvu zaposlenih enajst tisoč delavcev, trenutno pa jih je samo šest tisoč. V letošnjem letu je moralo v stečaj več gradbenih podjetij: Stavbar Megrad, ki je dal delo in kruh 191 delavcem; Konstruktor-Nastanitveni center s 30 zaposlenimi; Konstruktor Granik; Hidroing, kjer je delalo 70 delavcev; Hidromontaža z 800 zaposlenimi in več manjših podjetij. Konec lanskega leta sta morala v stečaj tudi Gradbena podjetja Gradis s 310 zaposlenimi in Konstruktor Kovinar. Zaradi stečajev se je v zadnjem letu dni števílo zaposlenih v gradbeništvu v Podravju zmanjšalo za okoli 1500 delavcev. Število zaposlenih v gradbenih podjetjih se je za nekaj sto delavcev zmanjšalo še na račun tujcev, ki so jim potekli delovni vizumi, delodajalci pa niso prošili za njihovo podaljšanje,« pojašnjuje Jurakova.

Dva tisoč gradbenih delavcev je zaposlenih za določen čas

Med šest tisoč delavci v gradbenih podjetjih v Podravju je po besedah Branke Jurak sedaj okoli dva tisoč takšnih, ki so zaposleni samo za določen čas. »Večina teh delavcev bo 20. decembra, ko se konča gradbena sezona, potekla zaposlitev za določen čas. Do 1. marca ali do 1. aprila (odvisno od tega, kakšna bo zima), ko se začne nova gradbena sezona, bodo brezposelni. Tako gradbena podjetja prelagajo probleme, ki bi jih morala sama rešiti, na ramena vseh davkopla-

čevalcev. Še posebej pa so zaradi tega prizadeti delavci, ki se bodo težko upokojili, saj so vsako leto v rednem delovnem razmerju samo šest do devet mesecev.«

»Območni odbor Sindikata delavcev v gradbeništvu je inšpektorat za delo že nekajkrat opozoril na nezakonito ravnanje v nekaterih gradbenih podjetjih. Z zaposlovanjem za določen čas namreč evidentno kršijo 17. člen zakona o delovnih razmerjih, vendar ni doslej v tej zvezi ukrepal nihče od pristojnih.«

Branka Jurak je prepričana, da naša zakonodaja tudi sezonske delavce, med katere zagotovo sodijo tudi delavci v gradbeništvu, ustrezno varuje pred zaposlovanjem za določen čas. »Problem je samo v tem, da pravna država ni sposobna zagotoviti učinkovitega uresničevanja zakonov, ki jih že imamo. Ker država takšno zaposlovanje dopušča, je veliko gradbenih delavcev prikrajšanih celo za letni dopust.«

Okoli 3500 gradbenih delavcev v Podravju, ki so v rednem delovnem razmerju, bodo podjetja pred prazniki poslala za dva do tri mesece domov na čakanje s 70-odstotnimi plačami, ki so že tako in tako izredno nizke. V gradbenih podjetjih v Podravju bo po besedah Jurakove čez zimo delalo le okoli 500 delavcev, ki tvorijo nekakšno jedra podjetij. »Delavci v šali pravijo, da čez zimo ostanejo v gradbenih podjetjih samo tajnice, vratarji in seveda - direktor. Večina gradbenih podjetij je tako zmanjšala število zaposlenih, da celo obračune plač delajo zunanji računovodski servisi.«

Seveda pa so tudi svetle izjeme, ki potrjujejo pravilo. Med tistimi gradbenimi podjetji, ki spoštujejo pravice delavcev, Jurakova omenja Keramičarstvo in pe-

Branka Jurak: Gradbeni delavci v Podravju še močno občutijo posledice krize

beništvu v Podravju, pa so nizke plače. »Delavci, ki so razvrščeni v prvi tarifni razred, imajo po panožni kolektivni pogodbi 46.525 tolarjev bruto plače, kar znese neto 32.549 tolarjev. Vendar pa morajo delavci v gradbeništvu v sezoni hočeš nočeš delati tudi nadure. Skupaj z nadurami zato dobijo več kot 55.061 tolarjev oziroma neto 38.067 tolarjev, kar je s socialnim sporazumom določena najnižja plača. Pošteno bi bilo, da bi gradbeni delavci takšno plačo dobili za redno delo. Ker ni tako, zasluži ta čas pomožni delavec v gradbeništvu, ki ima fizično zelo naporno delo, na uro bruto 269 tolarjev oziroma 188 tolarjev neto.«

Ali so gradbinci res vredni tako malo? Vprašanje je ta čas aktualno tudi zato, ker se je zvedelo, da je prvi na »stop lestvici« zaslužkarjev v lanskem letu prav - gradbincev. Šef, jasno...

čarstvo, IGM Hoče, Gradis-Nizke gradnje, Gradis-Novno in še nekatera podjetja.

Izredno majhne plače

Drugi, ta čas nič manjši problem, ki tare delavce v grad-

Letošnja sezona za gradbene delavce v Podravju ni bila rožnata, čeprav je v gradbeništvu opazna konjunktura. Mnogi delavci upajo, da se bodo posledice konjunktуре pokazale vsaj v naslednji gradbeni sezoni. *Tomaz Kšela*

Zakaj je moral propasti Merx Celje

Eden od stebrov nekdaj gospodarsko uspešne občine Celje, trgovsko podjetje Merx Celje, se je tako kot mnogo podobnih v preteklosti znašlo v mlinih divje privatizacije, dvomljivih reorganizacij, programiranih stečajev ter s tem v zvezi osebnih okoriščanj vodilnih delavcev.

Nekdaj uspešni trgovinski sistem, ki je imel tudi s spremembo gospodarskega in političnega sistema v devetdesetih letih vse možnosti za obstoj ali celo razvoj, se je tako čez noč znašel v kolesju zasebnih interesov, kar je pripeljalo, da je več sto delavcev ostalo na cesti z negotovo socialno varnostjo.

Merx Celje je torej šolski primer, kako se lahko posluje v tako imenovani tranziciji, ki jo znamo v Sloveniji dodobra zlorabiti. Vodilni delavci so, namesto da bi zavihali rokave ter z novimi tržnimi in organizacijskimi prijemi vodili podjetje v novih razmerah, svojo energijo in »intelektualne sposobnosti« raje trošili za umazane cilje, ki bi jim omogočili na podcenjenem družbenem premoženju zgraditi svoja in družinska podjetja trgovinske dejavnosti.

Nepravilne poslovne poteze so celjsko grosistično trgovino pripeljale do razpada. Iz sozda Merx Celje z nekdaj zglodno grosistično prodajo je nastalo enajst zasebnih družb, ki so jih ustanovili vodilni delavci, kljub temu da je družbeni pravobranilec pri tem ugotovil oškodovanje družbenega premoženja. Nove by-pass družbe niso sprejele sklepov o svojem podružbljanju oziroma pripojitvah k Blagovnemu centru kot družbeni družbi. Če bi zasebne družbe to storile, pravobranilec tožbe ne bi vložil in tako bi Blagovni center Celje imel kot celota možnost lastninjenja. Ker pa tega niso storili, je skladno z zakonom postalo premoženje Blagovnega centra v lasti države in kmalu nato v stečajnem postopku z vsemi posledicami za zaposlene delavce. Delavci namreč nismo čez noč ostali le brez premoženja, temveč tudi brez delovnih mest. Kot nekdanji dolgoletni delavec tega velikega trgovskega sistema sem globoko razočaran in prizadet. Sprašujem se, kje pa je bila država in njene institucije, da so dopustile tako grob in nezakonit poseg v družbeno premoženje Merxa - Blagovnega centra Celje. Ali so bili sindikati pri tem dovolj učinkoviti, da bi zaščitili delovna mesta in s tem socialno varnost? Ali so izgrajili tudi njih? Privatizacija Merxa - Blagovnega centra Celje je šolski primer, kaj se lahko pod krinko demokracije in tranzicije dogaja z lastnino, ki smo jo ustvarili delavci. zato javno zahtevam, naj organi pregona, sodišča in države s svojimi ministrstvi kaznujejo krivce, ki so nas pripeljali do zavodov za zaposlovanje in do socialne bede. Delavce so obravnavali kot drugorazredne državljane. Zdamo nekateri nekdanji veljaki tega velikega trgovskega sistema napredujejo v novem gospodarskem in političnem sistemu, se sprašujem, kje je njihova morala. Ali se ne zavedajo, da smo zadnjih 40 let delavci delali tudi po 48 ur in več, da smo zgradili premoženje, ki ga sedaj preko stečajnih in likvidacijskih postopkov podcenjenega razprodajamo?

V času tako imenovane tranzicije smo delavci izgubili možnost odločanja v podjetjih, presežno vrednost, ki jo ustvarijo delavci, pa si deli peščica novodobnih menedžerjev z bogatimi menedžerskimi plačami in drugimi privilegiji. Ne smemo dovoliti, da bi mirno živeli na plodovih našega minulega dela.

To zahtevam v imenu vseh prizadetih delavcev tega velikega trgovskega podjetja v Celju.

Adolf Verdcl,

C. Žalskega tabora 9, Žalec

ZAMOLČANA ALI POZABLJENA OBLETNICA?

»Čeprav sem naš občinski sindikat pravočasno opozoril, da bo kmalu minilo 90 let od ustanovitve jeseniške kovinarske organizacije, ta ni visokemu jubileju posvetila niti najmanjše pozornosti,« nam je pisal Franc Konobelj Slovenko. »Ker me to zelo boli, sem sklenil napisati priloženi sestavek, za katerega sem prepričan, da je primeren za objavo. Za vaše razumevanje že vnaprej tovariški hvala.«

Jeseniški kovinar naj bi 2. septembra letos praznoval devetdesetletnico obstoja svoje delavske organizacije. Težnja po ustanovitvi kovinarske organizacije je obstajala že nekaj let prej. Poskusili so že dvakrat, pa se jim to ni posrečilo. Jeseniškemu kovinarju je v glavnem rezala kruh javorniška in savska tovarna, ki sta bili v lasti Kranjske industrijske družbe. Bil se je trd boj za vsakdanji kruh in delavske pravice.

Že prvi dan ustanovitve se je v organizacijo vpisalo 44 članov. Tuda kako naj bi začeli? Brez prave strokovne izobrazbe se je ta skromna skupina le težko spoprijela z velikim vplivom reakcionarne, kapitalistične družbe je vtisnila svoj pečat vseh Gorenjski. Delo strokovne organizacije se je največ kazalo v izobraževanju čvrste in zavednega kadra. Številčno pa se nikakor ni mogla razširiti. Vse preveč je bilo vpliva gosposke in duhovščine, ki so vsako revolucionarno dejanje razglasili za greh.

Leta 1909 je že priskočil na pomoč A. Kristan iz Ljubljane. Pri Jelenju v sedanjem Delavskem domu je bilo prvo večje zboro-

vanje. Kristan je pojasnjeval vlogo bolniškega zavarovanja. Društvo je imelo tudi svojo knjižnico.

Leta 1909 so na Jesenicah prvič praznovali 1. maj - delavski praznik. Celo oblast in tovarna takrat tega nista ovirala. Kasneje je bilo to praznovanje prepovedano. Praznovali so ga z raznimi obhodi ali izletmi nekaj dni kasneje.

Leta 1910 je bil za predsednika izvoljen Ivan Stare, za tajnika Šlezinger in za blagajnika Zugvitz.

Leta 1913 je bilo na Jesenicah prvo žensko zborovanje. Tresla se je prižnica, saj duhovščini ni bilo povšeči, da so »rdečkarji« z revolucionirali še ženske.

Prišlo je do prve svetovne vojen in močje so odhajali v vojsko. Kljub temu sindikalno delo ni prenehalo, saj so zaradi vojne nastajale še nove težave in primanjkovalo je hrane. Organizacija se je celo povečala na sto članov.

Poskusili so z zborovanji v ožjem odboru so bili Simon Ogris, Ignac Pajer, Anton Zugvitz in Hrepevnik.

Po vojni je delavsko sindikalno gibanje ponovno zaživelo. Poleg sindikalnega dela je zaživelo tudi kulturno in športno delo v Svobodi in kasneje v Enakosti.

Petnajstega avgusta 1936 so na Jesenicah slavno proslavili 30-letnico obstoja kovinarske organizacije. Proslave se je udeležila armada delavcev iz vse Slovenije. Tistega dne je množica kovinarjev z godbo in zastavami pričakala na železniški postaji goste iz vse Slovenije, ki so se pripeljali z vlaki. V imenu SMRJ (Savez metalških radnika Jugoslavije) jih je pozdravil Ignac

Kralj. Zvečer je bila slavnostna akademija.

Proslava je dosegla svoj višek naslednji dan v nedeljo. Že ob 5. uri zjutraj je bila budnica, pri kateri so sodelovale tri godbe, in sicer: Kovinarska godba iz Jesenic, godba Zarje iz Ljubljane in Godba Zarja in Dobrunj. Pred Delavskim domom so se zbrale delavske množice. Prišli so kovinarji iz Celje, Guštanja, Hra-

stnika, Kranja, Tržiča, Litije, Maribora, Trbovelj, Zagorja, Lesca, Borovnice, Kamnika in še nekaterih drugih krajev Slovenije. V sprevodu, ki se je razpetegnil skozi vse Jesenice, je bilo več kot 4000 udeležencev.

Na slavnostnem prostoru pred Delavskim domom so se zbrale več kot 4500 kovinarjev in prijateljev. Slavnostno zborovanje je pričel Ignac Kralj, ki jih je takrat nazval s sodrugi.

Predsednik Vencelj Perko je v kratkih obrisih podal oris 30-letnega delovanja podružnice. Zborovalce je pozdravil tudi Franc Leskošek kot predsednik strokovne komisije. Slavnostni prostor je krasiло tudi sedem rdečih praporov.

Ob tej priložnosti je bila izdana posebna brošura pod naslovom Jesenice. S pomočjo Vencelja Perka jo je napisal Slavko Federle, takrat tudi eden vodilnih članov ilegale. Komunistične partije. Federle je bil celo prvi sekretar jeseniškega okrožnega komiteja Komunistične partije. Ta knjižica je bila prva, ki je čeprav s skromnim orisom, podala pregled delavskega gibanja in gospodarske vloge Jesenic, posebej Kranjske industrijske družbe.

Ta kratek oris naj bi bila skromna oddolžitev vsem jeseniškim kovinarjem, ki so bili preganjani že od stare jugoslovanske oblasti in bili med prvimi, ki so prišli za puške že leta 1941, v uporu proti nemškemu okupatorju.

Spominska plošča z imeni padlih revolucionarjev na Delavskem domu nas opominja, da tega dogajanja ne bi smeli pozabiti in še manj žrtev iz vrst jeseniških kovinarjev.

Tudi Delavski dom, zgodovinki in kulturni spomenik, naj bi dobil ponovno svoj pomen in vlogo, kakršno je imel v predvojnem času in še nekaj let v novi Jugoslaviji.

V njem naj bi zaživelo življenje, da se bomo v njem ponovno spominjali tistih svetlih dni naših revolucionarnih časov.

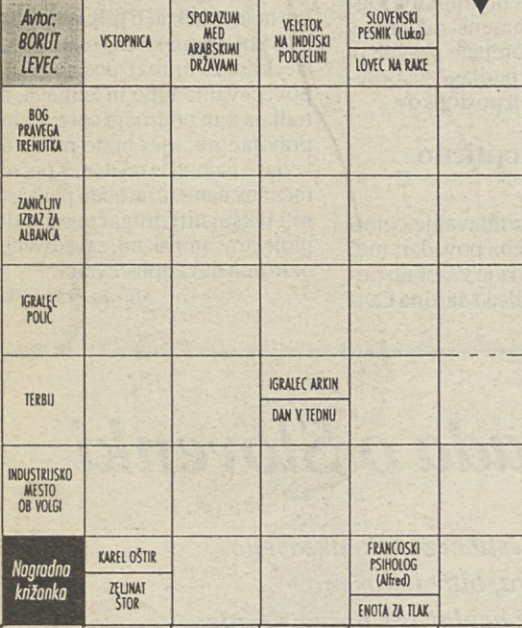

Škoda, da na to pozabljamo!

Slovenko

Jeseniški kovinarji, ki so bili v stari Jugoslaviji zaradi svojih naprednih idej in zavzemanja za delavske pravice internirani od januarja do aprila 1941 v koncentracijsko taborišče Ivanjica, z izgovorom, da gre za orožne vaje.

Delavska enotnost	VRSTA OBLIKA	SLOVENSKI SLIKAR (Nikola)	URADNA OBJAVA RAZLIČNIH DOKUMENTOV	SMUČARKA HESS	PESNIŠKI POLNI STIH	TARAS SEVČENKO	ORGAN VIDA	GRŠKI VOJAK	ZIVAL KI LETA PO ZRAKU	VERDUJEVA OPERA	PERJE PRI REPI	ZIVO SREBRO	ARHITEKT SAARINEN	VOOLVA MISEL	LEPOTNA KRALJICA	IZMETAČ NABOJEV PRI POŠKI	ANGLEŠKI FIZIK (William)		
	AMERIŠKI FIZIK																		
	DREISERJEV ROMAN																		
	TURŠKI SULTAN							NEKDANJA GRŠKA KOLONIJA				MEŠTO V MAKEDONIJI							
	SLOVENSKI PESNIK (Ložze)							TELUČKA			MEĐA SVETLOBA						KRŠKO		
	BEOGRAJSKA VOKALNA SKUPINA							TRAVNATA POKRAJINA V ŠPANILJI			AMERIŠKA IGRALKA (Linda)							PRIPRAVA ZA SPREJEMANJE ZVOČNIH VALOV	
ESTONEC																		ITALIANSKO MEŠTO V PIEMONTU	
Avtor: BORUT LEVEC	VSTOPNIKA	SPOROZUM MED ARABSKIMI DRŽAVAMI	VELETOK NA INDIJSKI PODKELINI	SLOVENSKI PESNIK (Luka)	LOVEC NA RAKE			BRUSNI KAMEN				VRSTA VRBE				ZAKONČEV OČE	VEČNOST	KRILLO RIMSKE KONJENICE	
BOG PRAVEGA TRENUJKA												NASLOV	AMERIŠKI PLESALČ (Fred)					DENAR V IRANU	
ZANČLIV IZRAZ ZA ALBANCA																			DEŠNI PRITOK INNA
IGRALČEK POLK																			BRAZILSKI PLES
TERBUJ																			SLOVENSKI SMUČAR (Robert)
INDUSTRIJSKO MEŠTO OB VOLGI																			ŠKOTSKI NOBELOVEC
Nagrada knjižanka	KAREL OŠTIR																		PRESTOL KRŠARSKE DRŽAVE
	ŽELJINAT ŠTOR																		DOLENJSKA REKA
																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
AFGANISTANSKI POLITIK (Babrak)																			RADON
																			ANGLEŠKI REŽISER (David)
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
GLAVNA SEŠTAVNA MAŠČOB																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
LEPOTNA CVETLIČKA KORŠČEK																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
EDVARD GRIEG																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
PRITOK DONAVE V NEMČIJI																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
																			OSONČJE
RASTLINSKA BOODKA																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
JANI ROJINA																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
MAJU KOT ENA																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
BOLEZEN ZARADI VODRA IKER																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA
OBLAČILO IZ JEANSA																			OSONČJE
																			KLJUŽNA BOLEZEN
																			STEZA

Novoletna nagradna križanka št. 58/59

Rešitve nam pošljite do 6 januarja 1996 na naslov: Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 1000 Ljubljana p. p. 479 v pismu s pripisom Nagradna križanka št.58/59

Rešitev nagrade križanke št. 56

SKALOVITOST, ARHITEKTURA, LARNAKA, SKI, ON, ORA, MAN, BOJAN, OČALA, HINES, KSENON, ANDERS, CELJANKE, PARTITA, KURDI, OM, LIE, BARŽUN, EKLOGA, ARICA, AORIST, ATRI, NOSOROŽ, AKI, PIRAN, ABEL, ČOLN, LEONIDA, TIRO, ANET, ANTENA

Izžrebani reševalci nagradne križanke št. 56

1. Jani Dežman, V Dobje 9, Ribno, 4260 Bled,
2. Valerija Mudri, Frankovo nas. 176, 4220 Škofja Loka
3. Nataša Jagodic, Pot na črno 6, 1217 Vodice
4. Igor Ivajnsič, Boreci 5/a, 9242 Križevci

Nagrade bomo poslali po pošti

Nagrade za rešeno križanko so:

1. ura Etic Quartz,
2. knjižna nagrada v vrednosti 5.000 tolarjev
3. knjižna nagrada v vrednosti 3.000 tolarjev
4. knjižna nagrada v vrednosti 2.000 tolarjev

NAGRADNI SKLAD

Ta teden je praktično nagrado uro Etic Quartz v naš nagradni sklad prispevalo podjetje ZODIAC d.o.o., Grosuplje, Kolodvorska 2
Program: CASUCCI, ZIPPO, MEGALYTE
URE: CITIZEM, CASIO...

POZOR! K sodelovanju vabimo vse (podjetja in trgovine), ki bi lahko s svojimi izdelki obogatili naš nagradni sklad.